

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi újság

Működési árak:

évi 300 L., félévi 150 L., negyedévi 45 L.

Éves szám ára 4 L.

Felolós szerkesztő

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.

Telefonszám: 34.

Megjelenik minden vasárnap.

Orbán Balázs emlékének ünneplése.

Századszor fordult az év ama nap óta, amelyen a közeli, kedves fekvésű, kis Lengyelfalván megszületett Orbán Balázs, egyik legderekabb, legkiválóbb fia rajongásig szeretett székely fajának. Hogy azzá lehetett, hogy a legáltalánosabban olyanul ismerik el azt tehetsége, magát művelő szorgalma mellett feltétlenül becsületességének, faja érdekében folytatott szakadatlan munkásságának köszönhető. S főképpen ezeket a nagyértékű és ritka eredményeket ünnepelte benne a rendkívül nagyszámú, városunk színháztermét vasárnap délelőtti szorongásig megtöltő, az emlékezés felemelő érzéseitől áthatott nagyközönség is, mely örvendetesen tanusította, hogy a szívek mélyén mégis csak ott ég az elismerés és hála érzése azok iránt, akik a közért fáradoznak, életük javát érte folytatott önzetlen munkásságban áldozták fel.

A Magyar Párt helyi tagozata által rendezett ezen az ünnepségen nagyszámmal volt jelen nemcsak a város egész társadalmá, hanem nagy tömegekben a falu gazdanépe is.

A délelőtti 11 órára kitűzött emlékünneplést a Székely Dalegylet — Kiss Elek karmester által vezényelt — erőteljes és hatásos énekszáma nyitotta meg. Majd Jodál Gábor dr. tagozati pártelnök mondott formailag is szép, s felemelő gondolatokat tartalmazó, rövid beszédet, méltóképpen mozdítván meg azt a lelkes és emelkedett hangulatot, amely Orbán Balázsnak, a puritán becsületességű, fájáért fáradhatatlanul dolgozó, kiváló székelynek ezen az emlékünneplésén végigvonult.

Utána Szentmártoni Kálmán székelykereszturi unitárius kollégiumi tanár — Orbán Balázs életének ez az alapos ismerője, kultuszának lelkes ébrentartója — olvasta fel nagy gondal megszerkesztett, értékes emlékbeszédét. E beszédben vázlatos, de világosan áttekinthető képet adott Orbán Balázs változatos és példászerű életéről, ifjúságáról, külföldi utazásairól s itthoni lelkes és eredményekben gazdag munkásságáról. Méltatta mint embert, író és politikus, aki mindenik minőségében egyaránt megérdemli a legnagyobb tiszteletet és emlékének méltó megbecsülését. Szentmártoni lelkes szavakban figyelmeztette a székelységet ez iránti kötelessége teljesítésére, amely főképpen a Székelyföld leírásának újabb kiadásával, s Orbán Balázs maradványainak végleges, — emlékekkel ellátott — méltó sírban való elhelyezésével lenne reális formában is elérhető. Remélhető, hogy a hatásos felhívás nyomán a lelkekben felébredt lelkesedés közelebb segíti ez eszmét a megvalósulásához. Az ünnepély következő, igen sikeres száma Weress Margit szavalata volt. Az ismert, kiváló előadó Fülei Sz. Lajosnak egy Orbán Balázssal vonatkozó versét szavalta, pompás színezéssel, a hatás állandó fokozásával. Utána igen szép összhanggal, erővel a nemrég alakult Református Dalkör énekelt, Benkő József avatott vezetése alatt, majd lapunk szerkesztője olvasta fel alkalmi versét, melyet külön közlünk.

Igazi nagy tetszést keltett Bányai Jánosné ezután következett éneklése, mely városunkban valóságos meglepetés volt, bár Bányainét máshol való szereplései alapján igen jó hírek előztek meg. Értékes, kellemesen csengő és igen jól iskolázott hang, vérbeli előadói készség tették pompás él-

ményé az általa — férje alkalmazkodó kísérete mellett — énekelt eredeti nyikómenti népdalokat. Zajos sikere után az Országos Magyar Párt központi kiküldöttjei részéről Balogh Arthur dr. szenátor és Abrudbányai Ede dr. képviselő szólottak, igen hatásosan fejezve ki a párt kegyeletét, s méltatva Orbán Balázst, munkásságának maradandó hatását, jelentőségét. (A pártközpontot kettejükön kívül még Ferentzy Géza dr. képviselte.) Balogh Arthur szép fogalmazású, mély gondolatokkal teljes, értékes beszédében alább gyönyörködhetnek olvasóink.

A felemelő ünnepély a Székely Dalegylet lendületes énekével fejeződött be.

Balogh Arthur dr. szenátorunk emlékbeszéde.

Tisztelt ünneplő közönség!

Emlékezni elmúlt idők nagyjaira, meggyújtani a kegyeletes megemlékezés lámpáját, ma és nekünk nem lehet pusztán sablonos alkalom frázisos beszédek tartására, hanem komoly alkalmat kell, hogy legyen a múltba való elmélyedésnek, komoly alkalom arra, hogy a mainál szebb, jobb időkhöz visszafordulva az emlékezés szárnyán, okulat és tanulságot szerezzünk elménknek, erőt és lelkesedést öniszívünkbe.

Azt a korszakot, amelyben a Székelyföld egyik nagy fia: Orbán Balázs élt és működött, csak évtizedek választják el a mai kortól. Mi az egy nemzet életében? Semmi. Egy szemrebbensnyi idő. Annyi sem, ami alatt a hulló falevél a földre ér. De micsoda változás ez idő alatt a mi életünkben! A magyarság életében ez az időkülönbség olyan változást jelent, amely nagyságában felér egy örökkévalósággal. Mert olyan roppant változást nemcsak a magyarság nem látott több, mint ezer éves múltjának egész folyama alatt, hanem hozzáfoghatót alig mutat fel az egész világtörténelem. A hegyek, a völgyek, a folyók és partok, amelyeket a nagy székely leír, nem változtak. A városok és falvak lényegükben ugyanazok. De az emberi élet összes feltételei, körülményei oly roppantul megváltoztak, hogy a két kort össze sem lehet hasonlítani.

A legnagyobb költők, gondolkodók az emberi élet célját a küzdelemben látják. Így az a kettő, akik az élet nagy problémáiról töprengenek halhatatlan műveikben: Göthe Faust-jában és az Ember tragédiájának nagy magyar költője.

»Az érdem csak szabadságot s éltet,

Ki érte küzd nap — nap után«

— mondja az első.

»A cél halál, az élet küzdelem

S az ember célja a küzdelem magáé.«

— mondja a mi Madách-unk az Ember tragédiájában. Viszont állam-bölcselek és politikusok azt tanítják, hogy a szabadságot nemcsak ki kell küzdeni, hanem napról napra folyó küzdelemmel kell annak megtartását kiérdemelni.

Mit látunk, ha ezeket a mi magyar sorsunkra alkalmazzuk? Azt egyfelől, hogy a magyarság életének utóbbi szakában sok századon át teljes szabadságot, függetlenségét nem tudta elérni. Es amidőn végre elérte azt, oly rettenetes árat kellett érte fizetnie, amintre alig van példa a történelemben. És vajjon mi más a mi életünk, a kisebbségi sorsba került magyarság-

nak élete immár egy évtized óta a szakadatlan küzdelemnél nyelvéért, kulturánkért, magyarságunkért?

Hálás kegyelettel kell adóznunk a multak nagyjainak. De nem elég a kegyeletes megemlékezés. A kiváló példája azt a nagy kötelességet rójja reánk, hogy folytassuk a munkát, amelyet ők elkezdtek. Csak így leszünk méltó utódaik. Ha fenn akarunk maradni, szem előtt kell tartanunk a nagy törvényt, amely a természeti világ minden lényére és így az emberre is, mint a természeti világ tagjára érvényes, amely szerint a léteért való küzdelemben csak azok maradnak fenn, akik alkalmazkodni tudnak a környező világ körülményeihez. Nem olyan alkalmazkodással, amely — mint a legnagyobb magyar: Széchenyi mondja — »kameleoni ügyességgel szabja magát a körülményekhez, a hasznoshoz«, hanem úgy érte, hogy tökéletesen megváltozott életkörülményeinknél fogva minden erőnkkel küzdünk kell nyelvéért, kulturánk, magyarságunk megtartása érdekében.

Amikor az Országos Magyar Párt kegyeletes hódolatát kifejezem a székelység nagy fiának emléke előtt, nem végezhetem be szavaimat illőbben, mintha ismét a legnagyobb magyarok szavait idézem. Epp. ebben az évben 90 esztendeje annak, hogy a Székelyföldnek egy másik nagy fia: Körösi Csoma Sándor elindult Ázsiába az ősmagyarok hazáját keresni. Kimondhatatlan viszontagságok után ott halt meg a távol keleten, a magyar névnek becsületét és elismerést szerezve az egész világ előtt. A legnagyobb magyar: Széchenyi István, a Magyar Tudományos Akadémia megalapítója, a Körösi Csoma Sándor tibi sirjának képét ajándékozta az Akadémiának, ezt vésette annak rézkeretére: »Nem magas helyzet, nem kincs a nemzetek védőre, hanem törhetlen honszeretet, zarándoki önmegtartózkodás és vasakarát. Vegyetek példát egy árva fiun és legyetek hű magyarok tettel, nem pusztán szóval, áldozati készséggel és nem olcsó fitogtatással«.

Legyünk mi is hű magyarok tettel, nem pusztán szóval, áldozati készséggel és nem olcsó fitogtatással. Így leszünk méltó utódaik elmúlt nagyjainknak. Így biztosítjuk az életet magunknak és utódainknak ezen a földön. Ezen a földön, amely a mi földünk, a székelyek földje. Az volt akkor is, amikor egy régi Magyarország volt. Az volt akkor is, amikor Erdély külön ország volt, amikor »két ország és egy nemzet« volt. Az ma is, amikor a sors rendeléséből új uralom alá került. Mert politikai határokat lehet újra megvonni. De népeket arról a helyről, ahová őket az Isten teremtette, ahol ezer és még több éveket éltek, nem lehet eltölgatni. Mint ezer és még több évek előtt, székely kéz kemény munkája, székely szorgalom kényszeríti itt ki völgyek és hegyek aratását. Székely-magyar itt a lélek. Székely-magyar itt a bánatnak és vigasságnak hangja, székely-magyar itt a csecsemőnek és a halódó aggastyánnak szava egyaránt.

Amikor a multak kegyelettel adóznak, örök fogadalmat teszünk, hogy ennek a székely magyarságnak életéért és jövőjéért életünket és vértünket adjuk. Szívünk minden dobbanását, elménknek minden okosságát, minden erőnköt. És imádkozunk. Rövid a mi imánk. Csak azt kérjük attól, aki a

népek sorsát is rendezzi, hogy a székely-magyar munka és a székely-magyar dal ezen a földön az idők végtelenségéig soha, de soha meg ne szűnjön. Ugy legyen!

A székelykereszturiek ünnepéje.

Ugyancsak méltó kegyelettel áldozott Orbán Balázs emlékének Székelykeresztur és vidéke közönsége f. hó 2-ikán a műkedvelői társaság által rendezett szép ünnepélyen. Az emlékünneplés műsora ez volt: 1. Prológ. Irta: Lengyel Béla dr. Előadta: Tolvaly Tiborné. 2. Egyveleg a Hunyadi László operából. Játszotta a Filharmónikus Zenekar. 3. Emlékezés Orbán Balázs születésének 100-ik évfordulóján: Szentmártoni Kálmán. 4. Nyikómenti nóták. Szövegét írta: Sz. Molnár S. Zenéjét: Tiboldi J. Énekelte Bányai Jánosné, zongorán kísérte Bányai János. 5. Firtos mondája. Orbán Balázs adatai alapján feldolgozta és előadta: Útő Lajos. 6. Székely dalok Bartók Béla feldolgozásában. Zongorán előadta: Szentmártoni Kálmán. 7. Orbán Balázsnak a Székelyföld természeti viszonyait kutató munkássága. Ismertette: Bányai János. 8. Orbán Balázs. Irta: Fülei Szántó L. Szavaltá: Csépk Márton. 9. Magyar dalok. Énekelte: az Iparos Dalárda.

A műsor minden pontja igen jól sikerült, s az unit. kollégium nagy tornatermét zsutolásig töltő közönség lelkes hangulatban fejezte ki tetszését a szereplőknek.

A vármegye parlamentje,

a vármegyei tanács f. hó 8 án, pénteken a vármegyei ház kistermében rendkívüli ülést tartott, hogy az 1929. évi költségvetést megszavazza és több nagyfotosságu kérdést elintézzon.

Jodál Gábor dr. elnök nyitotta meg az ülést, magas lendületű, mélyen szántó gondolatokkal telt beszédben üdvözölve Bálint Simon dr. prefectust, aki a vármegyei tanács működése óta a hetedik prefectus. Hosszu ellenzéki küzdelem után került a kormányra Maniu kormánya, mely, mint az előző kormányok is, a konszolidáció irta zászlójjára. A konszolidáció azonban az idők folyamán tartalom nélküli üres frázissá vált s a polgárok lelkük mélyén úgy érezték, hogy igazi konszolidáció megvalósulásában bizniok az akkori viszonyok között nem lehetett. Most azonban történelmi időket élünk s a kormány zászlójára irt konszolidáció újra komoly tartalmat és komoly munkát jelent. Ehez a komoly munkához a megyei tanács teljes támogatását igéri és kéri a prefectus jóindulatu támogatását is.

Bálint dr. prefectus meghatottan mondott köszönetet Jodál dr. elnök meleg szavaiért, erősen hangoztatva, hogy nem politizálni, hanem dolgozni jött vármegyénkbe, mert Maniu miniszterelnök határozott kívánsága az volt, hogy 98%-os magyarságu megyénkben politikát ne csináljon senki, hanem dolgozzék mindenki a nép javáért. Beszédét magyarul mondja, mert ha a jelenlegi közigazgatási törvény a kisebbségi nyelvhasználatra pozitíve nem intézkedik is, tudja, hogy az új közigazgatási törvény a kisebbségi megyék közigazgatásában a kisebbségi nyelvhasználatot is meg fogja engedni. Bizalmat kér a megyei tanács minden egyes tagjától és támogatást felelősségteljes munkájában. Lehet, hogy ő is fog hibákat elkövetni a viszonyok nem ismerése következtében, azonban minden hibát lehet, sőt kell is javítani, mert ez férfias cselekedet és kötelesség.

Ezután a tanács áttér a napirend

tárgyalására, — az adókövető bizottságokba, sorozó-bizottságba, rekviráló bizottságba, megyei iskolatanácsba küldenek ki tagokat, majd a költségvetést tárgyalják, mely 19,033.511 leu kiadás és 17.668.871 leu bevétellel 1,364.630 leu deficitet mutat. A tanács elhatározta, hogy a deficit fedezésére államsegélyt kér. A vármegyei költségvetés tárgyalásával kapcsolatosan Elekés Dénes dr. tanács tag nagyon fontos ságu indítványt tett, segélyképpen 500.000 leu előirányzását kérve a kereszturi unitárius, a helybeli r. kath. főgimnázium és a ref. tanítónőképző-intézet részére.

Bálint prefectus szerint: a javasolt 500.000 leu segély beállításának törvényes akadálya nincsen, mert Nagyküküllő megye évenként 2 millió fölül segélyt ad a különböző egyházaknak, komoly nehézséget csak abban lát, hogy a költségvetésben nincsen fedezet a javasolt összeg kifizetésére. Bíró Lajos erkölcsei támogatást kér az egyházak számára, hogy a különböző vallások egyesületek zavartalanul dolgozhassanak és ne legyenek kitéve kicsinyes hatósági elgáncsolásoknak. Vajda Ferenc arra kéri Elekés dr., módosítsa oda indítványát, hogy a segélyt az összes vallásfelekezetek kapják a lélekszám arányában. Elekés Dénes dr. ekként módosított indítványát a tanács egyhangulag elfogadja.

Ezután Szabady Tivadar, a megyei tanács új előadója ismertette a vármegye 1922—1927. évi számadásait, s a tanács egyhangulag elfogadta előterjesztéseit.

Elekés Dénes dr. az utóbbi időben történt jegyzői áthelyezések miatt szólalt fel, majd vármegyénket érdeklő több fontos ügyben tett komoly javaslatokat, melyeket fontosságukra való tekintettel jövő számunkban részletesen fogunk ismertetni.

A Hajdó Márton temetése.

Foglalkoznunk kell ezzel az ügygyel, bár a régi közmondást: a halottakról jót — vagy semmit! magunkra nézve is kötelezőnek tartjuk. De e kötelező határai az adott esetben nem olyan szűkek, hogy azok az ügygyel vonatkozásban álló magasabb szempontok és nagyobb érdekek szolgálataiban való igazságkeresést korlátozhatnák. Nem a halott emlékét, de a tárgyi igazságot sem akarjuk megsérteni, midőn a közönséget e nagyobb érdeklődést keltett ügyben az egyházi álláspontról tájékoztatjuk.

Az egyházi törvények nemcsak jogot adnak, de egyenesen kötelezővé teszik a papnak, hogy a temetési szertartást (a harangozást is) megta-

gadja attól az embertől, aki az életében tanusított cselekedetei által »peccator publicus et manifestus«-nak (nyilvános vétkezőnek) minősíthető. Ez az egyházi törvények szerint a parochiának, vagyis a plebánosnak legsajátabb autonóm jogkörébe tartozik a »proprius parochus« elvénél fogva. A papnak ezen intézkedését csak a püspöki aulla változtathatja meg, amely a hozzáintézet kérelemre elrendelheti a temetési szertartások kiszolgáltatását — a parochus szerint fennforgó gatló okok dacára is.

Kérdés, volt-e tárgyi alapja a jelen esetben a szertartás megtagadásának.

Vitakozás helyett néhány tömör idézetet ragadunk ki Hajdó Márton írásából, melyeket ő »Villám« című időszakos lapjában terjesztett. Ime:

»Az értelemnek és észnek is nevezett lélek az agysejtekben fejlődik és fokozatosan az öregseggel együtt szűnik meg.« — »A test halálával vége mindennek.« — »X ik Leo pápa egyik rendeletében kijelentette, hogy a lélekalhatatlanság mese s így tilos annak tanítása.« — »A szellemidézők által felhívott Jézus és Mária többször felháborodva cáfolták a felőlük terjesztett katholicus vallási hitigazságok igaz voltát, azokat papi csalásnak és népbuitásnak nevezve.« — »A halálunk utáni lelki lét öntudatossága nem bizonyos.« — »A kath. vallási csodatelen alapuló hitnek nincsen teteje.« — »Jézus nem az emberek büneiért halt meg.« — »A szent mise a harangozók által is végezhető szertartás.« — »Pál apostolnak sincsen tudomása Jézus feltámadásáról.«

Ezek az alapprózó tévtanok és azoknak konok hirdetései mutatják a Hajdó Márton valláslelkületi berendezésének hü képét. Ezeknek ismeretében tagadta meg a plebános a szertartást.

Eljárásával szemben felvetődik a kérdés: nem erősebb-e a bűnnél a megbocsátás s nem-e emberi és annál inkább papi kötelesség a halálban rejlő feloldozást a megbocsátás külső tényével is elismerni? De ezzel a kérdéssel szemben, mint egy hatalmas érchegey emelkedik fel egy másik kérdés: Kivel szemben gyakorolja a pap az egyházi törvények szigorát, ha nem azzal a bűnözővel szemben: aki magát az Isteniséget támadta meg, aki kigunyolta a szentháromságot, meggyalázta a Szűz Máriát, tagadta a lélek alhatatlanságát és a papok hazugságának hirdette a tulvilági életet? Szabad-e a papnak a szertartás lelki kegyelmének nyújtásával növelni az ilyen támadások erejét, amelyek az egész keresztény vallás és minden erkölcsi értékei ellen intézettek? Ez utóbbi kérdésekre a legilletékesebb forum adta meg a feleletet: a püspöki aulla, midőn a hozzá-

intézet távirati kérelemre adott válaszában a plebános elhatározását helyben hagyta. A vallásos érzés, az Isten félelemben rejlő lelki nyugalom, s az ezeken alapuló erkölcsi rend megzavarása nélkül nem is tehetett egyebet, mert ebben az esetben a megbocsátás egyedül a legfőbb bírónál, magánál a megsértett Istenségnél lehet...

Ami magát a plebános rendelkezéseire végrehajtott temetési szertartást illeti, véleményünk az, hogy az egyházi törvények megsértését képezi a karhatalmi erő szerepeltetésével eszközölt harangozás, s a hivatali hatalomnak ilyen beavatkozása a büntető-törvény tilalmába ütközik.

Stabilizálták a leut.

A kormány bejelentette a parlamentben, hogy a stabilizáció gyakorlatilag is megtörtént 3'10 es zürichi kurzus szerint, vagyis egy svájci frank 30'98, dollár 167 18, angol font 813, francia frank 6 55 leunak felel meg. A stabilizáció következménye — más országokban tapasztaltak után ítélve — nálunk is az lesz, hogy a pénz fokozatosan olcsóbbodni fog, ez pedig az ingatlanok értékének emelkedését vonhatja maga után.

Felhívás a gazdákhöz.

Felhívjuk mindazokat a gazdatársakat, akik nemesített, vagy másként fajtisztá és elismert kiváló tulajdonsággal bíró bármiféle *eladó tavaszi vetőmaggal és tenyészállattal* vagy akármi más *eladó tárggyal* rendelkeznek, hogy azokat levelező-lapon jelentsék be az *Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesülethez*. A vetőmagvakból küldjenek be megfelelő mennyiségű mintát, írják meg a mennyiséget és az árát. Egyéb eladó tárgynak is a mibenlétét, árát és használati idejét.

Viszont felhívjuk mindazokat a gazdatársakat is, akiknek bármire szükségük van, mint: vetőmagokra, műtrágyákra, gazdasági gépekre, eszközökre (mint: ekék, boronák, kapálók) stb., hogy forduljanak bizalommal egyesületünkhez, mert mindent első kézből jutányosan be fog szerezni.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület Elnöksége.

Az idei szezonnak kétségtelenül a legnagyobb szabású és legnagyobb sikerű estélye az lesz, amelyet a főgimnázium rendez március 9 én az Intézet javára. Az estélyen való szereplésre olyan, országosan ismert egyeniségeket sikerült megnyerni, mint Paál Árpád dr. és Inczedy-Joksmann Ödön dr.

nek régi együgyű, alázatos idejében való gazdagságából e mostani kevély, cifra, felfordult állapotjában koldusságra való változása.

Megmondja az okát is — az igaz hazafia és gyűkeres székely — hogy miért írja le az erdélyi régi szokásokat. Azért — úgy mond — »hogy mivel ab anno 1687, az mely esztendőben az német legelsőbb bejőve, azoltól fogva látom minden esztendőben új, új mód, avagy, mint a német mondja: náj modi vagyon, úgyhogy mentől inkább szegényedünk: annál nagyobb titulusra és czifrább paszományos köntösökre vágyunk és már az atyáink szokott eledeleit meg sem ehetjük, hacsak német szakácsunk nincsen és különben külön, drága ételeket nem főz; azért írom, hogy maradványknál (maradékainknál) feledékenységbe ne menjen.«

Csudálatos, hogy mennyire ismétlődnek, századok mulva, az események. A szinpad ugyanaz, csak az alakok változnak. Igaza van bölcs Salamonnak, midőn azt mondja: semmi sincs új dolog a nap alatt; ami volt, ugyanaz, ami ezután is leszen; és ami most vagyon, már volt (Sal. I. 9) Ha volna ennek a mai kornak egy kronikása, egy igaz haza fia és gyűkeres székely Apor Pétere: vissza tekintve a régi székely szokásokra, vagy csak a háboru előtti állapotokra, elsríhatná ennek a mai kornak is felfordult állapotát, romlását és átváltozását: szokásokban öltözetben, ételben-italban, multságban és még sok más dologban!

(Folytatása következik.)

Erdély régi társadalmi élete.

Irtá: Vajda Ferenc.

A történelem az élet tanító-mestere. Amelyik nemzet megbecsüli multját s ragaszkodik régi kiváló erényeihez: az a nemzet él. Amelyik nemzet pedig nem becsüli multjának drága hagyományait: maga ássa meg a sírját, melybe betemeti az időt.

Erdély történelme nagyon gazdag, csak ismernünk kell és szívünk megtelik meglevenítő, megtartó, drága erővel.

Szálljunk vissza kétszáz-kétszázötven esztendővel a multba és pillantunk meg, milyen volt: Erdély régi társadalmi élete? A régi, jó szokásokból elevenítsünk fel egy néhányat és azok tükrében nézzük meg a mai állapotokat. Azért repültem át gondolatban egy negyed évezredet, mert azon idő forduló pontot jelent Erdély történetében. Buda vára felszabadításával (1687), a császári hadak megszállják Erdélyt s ezzel megszűnik 150 évi dicső és szép mult után: az önálló erdélyi fejedelemség és megkezdődik az ország elnémetesítése.

A régi nagy fejedelmek korát: Erdély aranykorának nevezi a történelem. Nem ok nélkül, mert az ország állami élete olyan hatalmas és tekintélyes volt, hogy a nyugati országok a kicsiny Erdély barátságát és szövetségét keresték. Ipara, kereskedelme fényesen virágzott, s a kulturának olyan magas fokán állott, minőre azután még századokkal is alig tudtak más népek felemelkedni. Annyi népiskola, annyi fő- és szakiskola, annyi tudós professzor és szakember azóta

sem volt Erdélyországban, mint a nagy fejedelmek alatt. Annyi kincs: az aranyban, ezüstben, borban, buzában s más javakban soha se csillogott palotában és kunyhóban, mint akkor. De nagyok és értékesek voltak az emberi erények is. A vallás, a krisztusi igaz hit és szeretet nem üres szólam volt, hanem élet, amiből türelem, békeesség, embertisztelet fakadott. Becsület, adott szó, hűség a magán- és közéletben szent volt. De szent volt minden drága hagyomány, miben a nemzeti élet kifejezést nyert és amiből diadalmas erő eredt.

Mindezt csak történelmi megvilágításként hozzuk fel, hogy megértheszük az aranykorra következő hanyatlást és azon kornak szomorú társadalmi állapotát. Mert Erdély életében is a fény után: az árnyék, a dicsőség után: a hanyatlás következett, midőn majdnem minden elveszett és megsemmisült.

Sok, drága érték elveszett és megsemmisült az elnémetesítés szomorú ideje alatt, de három nagy kincse mégis megmaradt az országnak. Megmaradtak: könyvnyomtató műhelyei, iskolái és megmaradt: gazdag irodalma. Olyan érték külön-külön is akármelyik, hogy egymagában is képes volna egy nemzetet a pusztulás karjaiból kiragadni; együtt pedig biztosítéka és erős vára bármely nemzet fennmaradásának.

Az erdélyi, megváltozott társadalmi életet, az idegenből beplántált szokásokat egy »hazája felfordult állapotján« szánakozó, igaz haza fia és gyűkeres székely, báró altorjai Apor Péter örökítette meg Munkájának címe: Metamorphosis Transilvaniae, azaz: Erdély-

Hol van a hiba?

II. közlemény.

Ugyancsak a megyetanács 1926. évi közgyűlésén terjesztette elő Elekés Dénes dr. az alábbi indítványt:

Az 1879. 31. t. c. szerint a legeltes csak a véderdőkben tilos, egyebütt, — ahol a faállomány s a talaj megbirja, vagy amint mondani szokás, a marha szája alól kinőt, egészen szabad Ennek alapján a székelyföldi kirendeltség az erdészeti hivatalal karöltve az állattenyésztést az ugynevezett legelőerdők létesítése által felkarolta. Azokat a területrészeket, amelyek a talaj és lejszög tekintetében megfelelnek, gyepelgő fölteké alakitották, a faállományt teljesen kiirtották, míg a suvadasos, meredek, természetlen részeket erdőknek hagyták fönn. Ilyen alapon lettek legelőerdökké a községi, közbirtokossági, sőt egyházi erdők is (péld. szentmihályi havas, tarcsafalvi, zetelaki, szenterzsébeti stb.) Ezek az állami kezelés alatti erdők.

A magánerdőkben, ahol a fa és talaj birta, a legeltes korlátlanul volt gyakorolva (Eled, Nagysolyos, Galambfalvák.) Ez az állapot fennállott 1924 ig, amikor az 1910. évi regál erdőtervényt kiterjesztették Erdélyre s az itteni összes törvények hatályon kívül helyezték. Ennek 15-ik § a legelteset az erdőkben szigoruan eltiltja s ez alapon az erdészeti hatóságok a legelteset apránként úgy a magán, mint az állam kezelése alatti erdőknél betiltották s ma csak egy pár helyen, jóakaratu elnézésből, van legeltes.

Az 1919 ben módosított 1910 beli törvény rendelkezései a kapcsolt részekre kiterjesztettek. A módosító törvény 10. § a és a végrehajtási utasítás 21-ik § a szerint legeltes céljára erdőket irtani nem lehet. Az agrártörvény végr. utasításának 24. §. e) pontja szerint községi legelők céljára erdők is kisajátíthatók, kiruthatók.

Az erdészeti ügyosztály (Casa Pádurilor), támaszkodva e két ellentétes törvényes rendelkezésre, a legelőerdők alakítását betiltotta. Indokolásában arra utalt, hogy ahol és ha az agrár bizottság a községi legelőszükségletét nem állapította meg, ott erdőt legelő céljára átalakítani nem lehet. Így aztán legelőerdők létesítése és fenntartása teljesen ki van zárva, mert a területek, mint erdők hagytak meg s a lakosság a legelőterület hangoztatására nem gondolt.

Miután pedig vármegyénk mezőgazdasága s állattenyésztése ennek a kérdésnek méltányos rendezésétől függ: a községi törvény 118. § nak d) pontja alapján kötelességünknek tartom e kérdéssel foglalkozni s ezért indítványozom a következő határozat hozatalát.

A megyei tanács megállapítja, hogy bár a megye lakosságának leglényegesebb megélhetési alapját az állattenyésztés képezi, ennek dacára a szükségletnek megfelelő legelőterület nincsen biztosítva, sőt az eddigi legelési formák és lehetőségek elzárattak, miáltal a lakosságot az amugy is silány megélhetésről fosztották meg.

Megkeressük tehát a Casa Pádurilort és a földmívelési kormányt, hogy: a) az 1879. évi erdélyi erdőtervény alapján az erdészeti hatóságok közreműködésével s így szakszemponatok figyelembe vételével miniszteri engedéllyel létesített legelőerdők legeltesét azonnal nyissa meg; b) olyan községekben, hol nagy a legelőhiány, vagy legelő egyáltalán nincs, de van megfelelő nagyságu és minőségű erdőterület állami kezelés alatti részekből — ott ahol a faállomány és talaj megengedi — újabb legelőerdőket létesítsen; c) s végül a magántulajdont képező, kisebb területű erdőknél, ha más formában és minden legelőterület nem biztosítható, vagy közbirtokossággá alakítás és üzemterv segítségével, vagy a terület egy részének legelővé, más részének erdővé tagosítása útján gondoskodják legelők létesítéséről, az állattenyésztés fenntartásáról, s ezzel népünk anyagi jólétének fenntartásáról és fokozásáról.

A megyetanács ezt az indítványt is elfogadta, a kormányhoz és a Casa Pádurilort hoz felterjesztette, de ezt az élebevigó javaslatot ezek a felsőbb hatóságok még csak válaszára sem méltatták.

(Folytatjuk.)

Gondolja meg mielőnkát, szálamit, felváltotat, sajtot, huskonzerveket, finom liköröket, fajborokat

Építsük fel kulturházunkat!

A Polgári Önképző Egylet harminc éves fennállását ünneplő diszkygyűlés elhatározása alapján, gyűjtést indítottunk egy új otthonnak az egyet széleskörű közművelődési munkájának rendezésére alkalmas kulturháznak felépítésére. Kibocsátott felhívásunk alapján erre a célra adakoztak: Mezei Ödön dr. 500, Csiky Albert 500, székelykeresztúri ipartestület 500, Blájer Balázs 1000, Kovács István 1000, Ganz villamos üzem 1000, Mártinóvits Szilárd 500, borbély-ipartársulat 500, Luka Ferenc 1000, Székely Dal- és Zeneegylet 500, Ref. Dalkör 500, Hangyarakvár 500, Temesvári Bank 500, Kolozsvári Hitelbank 2000, Udvarhelymegyei Takarékpénztár 10 000, Ungár József 500, szabó ipartársulat 500, Kereskedő Társulat 2000, Anti-alkoholista Egylet 1000, Bodrogi Dénes 200, Cipész Ipartársulat 500, Nemes József 500, Lévy Lajos dr. 500, Asztalos Ipartársulat 1000, Fischer Béla 1000, Benkő József 500, Török István 100, Hlatky Miklós 500, Ferenget Gyula 500, Kassay F. István dr. 1000, Keszler Albert 500, Szőke István 1000, Szöllősi Ödön dr. 2000, városi tanács 4000 L Ezen összegek takarékpénztárba helyeztetek. Gyűjtött összegeiket beszámolták: Felméri Juci 270, Felméri Erzs 335, Muszka Irén 225, Dézsi Bözsi 460 leut.

Fogadják a nemes szívű adakozók a kulturházalap gyűjtő bizottságának hálás köszönetét. A nemes ügy pártolására kérjük városunk egész közönségét! Csiky Albert egyleti elnök. Szabó Ödön biz. pénztáros.

Öntudatos élet.

Nagyon szeretjük hangoztatni, hogy a székely gazda a megszokás alapján végzi munkáját, az újításoktól irtózik s ezért a gazdasági kulturája csigaléppel halad előre, vagy sehogy sem halad.

Való, hogy gazdanépünk nagy általánosságban konzervatív gondolkodásnak a rabja az ő főfoglalkozásában. Azonban emellett még sem lehet azt mondani, hogy az utolsó években ne látnók biztos jelét annak, hogy a jég megtörtött, a székely földművelő nép eszmél, s minden jel meg van arra, hogy az öntudatos gazdasági élet pirkadása bekövetkezett. Így senki sem tagadhatja azt, hogy az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület vezetőseinek rövid, nem is másfél év óta a gazdanép érdekében kifejtett, öntudatos és önzetlen munkássága már is érezteti hatását.

Annak, hogy népünk mennyire fogékony a tanítások iránt, beszédes bizonyítékai az egyes vidéki gócpontokon tartott előadások (gazdanapok) nagy látogatottsága. Nemcsak a kíváncsiság viszi az embereket az előadásokra, hanem abból az odaadó figyelemből, abból az érdeklődésből, amit az előadások alatt tanusítanak, az is látszik, hogy népünk tanulni akar és tanul is.

A Vármegyei Gazdasági Egyesület kiküldöttjei legutóbb Zetelakán és Szentegyházfaluban tartottak gazdanapot és pedig mindkét helyen igen nagy számú hallgatóság előtt.

Zetelakán az iskolás gyermekek ének- és szavalat-számai is gyönyörködtették a hallgatóságot, — Szentegyházfaluban, a későn kapott értesítés miatt, ez már nem volt lehetséges; azonban meg kell állapítani, hogy mindkét helyen hálás közönség jött össze.

A gazdanapok sikere azonban nem szabad, hogy elbizakodottá tegye az egyesület vezetőségét és nem szabad, hogy azt a tudatot kelte föl a községekben, hogy ők már eleget tettek kötelességüknek. Pár órai együttléte kellemes emlékei felkeltenek bizonyos jóleső érzést mindkét irányban, de ez még alapjában nem kiteljesedett eredmény. Minden község népének rá kell eszmélnie arra, hogy a saját legönösebb érdekében komolyan tenni és áldozni kell. — Itt lenne: az áldozathozatalánál az a kényes ütköző pont, amelynél sokan vissza szeretnének lépni a megkezdett útról, mert félnék az áldozattól.

Nehéz időket élünk, nyomorusá-

ALKALMI VERS,

Orbán Balázs 100-ik születésnapjának székelyudvarhelyi ünnepére írta és február 3-ikán előadta: Tompa László

Dicsérem őt, ki száz év távolán át
Tekintget most bölcsőjéből felénk.
De hogy dicsérjem? S lehet-e dicsérnem
A minden disztől huzódó szerényt,
Ki rangján, módján alul mostohán élt,
Hogy annál többet tehessen fajaért?

S kiknek dicsérjem? Ő igénytelen volt —
Mig most gyönyörre les a kor fia.
Önzés füt. Köztünk az Ember Fiának
Fejét sincs ková lehajtanía.
Más feje alól a párnát kiszednők —
Ki látna hát ma benne követendőt?

S riaszt egyéb is! Látom véreimnek
Hajóra szálló csüggéd rajait...
Mennek, ha túl a tengeren javulna
Sorsuk, mely őket csak sujtolja itt.
S véreznek künn, míg a farmok, s a gyárak
Roncsai lesznek, s haza — halmi vágnak!

S én mégis itt — kétségek éjszakáján —
Egy szép csillagot bizva nézek el.
S rámutatok: Testvéreim, e csillag,
Amely után most nekünk menni kell,
Mint követtek egy mást a szent királyok:
Számunkra ez váltásunkról a zálog.

E csillag: az ő tündöklő erénye,
Az önzellen, tüzes fajszeretet.
Mely őt örökké ösztökölte, úgy hogy
A munkában nem ismert szünetet.
Volt: mindig-hő vas és egyben: kovácsa!
Igy gondoljunk ma mind Orbán Balázstra!

S tekintsük: mint élt! Külföldöket jár,
Hogy benn tanítsa, amit künn tanult!
Majd fénylőbb multról szól borús jelennek.
— Oh tisztatónk már sokszor volt a mult! —
Holt regéi sok völgyünknek, hegyünknek
Az ő szaván át meglevenülnek!

A Székelyföld minden zugába elmegy,
Hogy leírhasa minden szent követ.
Mert szent előtte minden, ami székely,
Amihez csak egy ösünk egyszer ért!
S hogy népe legyen multjához, magához
Méllo tovább is, — ezért fárad, áldoz.

S mindent: fajaért, — semmit: önmagaért!
Mindenben mindig ez volt jelszava.
Ha mi is mindig hittel vallanók ezt:
Veszélyek közt sem veszünk el soha.
Kövessük hát! S a hűség és a munka
Megmentőnk lesz, az élet vár fajunkra!

gos, nehéz gondokkal kikövezett ut a gazda útja, de az az áldozat, amit tőle évenként a Gazdasági Egyesület kér, nem olyan megterhelhetős, hogy azt a saját érdekében mindenki ne vállalhatná. Azok az évi 20 leu rendes tagsági díjak, amelyeket minden gazda saját gazdaköre pénztárába befizet, s azok az 5—15 leu, amelyeket pártolói tagdíj címén fizet minden 21 évet meghaladott egyén, teszik képessé egyfelől a Gazdasági Egyesületet arra, hogy célkitűzéseit, a gazdanép érdekében megvalósíthassa, másfelől pedig lehetővé teszik azt, hogy a községi gazdakörök — bizonyos kulturális tevékenységet is fejthessenek ki.

Az egyesületnek csak az a kérése egyes községek gazdához: alakítsák meg haladéktalanul a gazdakört, fizessék be az évi tagsági díjat, a gazdakör vezetőségének megválasztása után forduljanak teljes bizalommal a Gazdasági Egyesület vezetőségéhez: veömagvak, műiránygák, gyümölcsoltványok, gazdasági eszközök beszerzése és a gazdákat egyenkint vagy közösen érintő kérdések megvilágosítása céljából. Le kell már egyszer dobnunk magunkról a közöny átkát s minden igyekezetünk oda kell irányuljon, hogy céltudatos, békeséges, együttes munkával rakjuk le öntudatos gazdasági életünk alapköveit, hogy ezen a szilárd alapon épüljön föl vármegyénk hatalmas gazdasági kulturája.

Dánia, egy három négy millió lakossal bíró ország gazdái ezélt 60—70 évvel megéreztek annak igazságát, hogy »nem jó az embernek egyedül lenni« — s ma, amikor Dánia

gazdájának összessége egy nagy békeséges gazdasági összetalakulásban él; amikor ott az egész országot keresztül hálózó szövetkezetek a gazdasági élet mozgató energiái: az egész ország a legmélyebb háttával gondol azokra az uttörőkre, akiknek önzetlen munkássága az elődök nyomoruságos életviszonyai után Dániát mezőgazdaságilag a világ első nemzetévé tette.

Még számtalan más példát is hozhatnánk föl az összehatás csodát művelő hatására nézve, de nekünk nem a példákra kell töprengünk, hanem komolyan, szent elhatározással, félre nem nézve, az esetleges gáncsvelet, lekiacnylást semmibe véve, serényen kell oly munkát kifejtünk, amely közelebb visz a mívelt nyugat gazdasági kulturájához, amely fölemel és gazdatársadalmunk minden egyes tagját öntudatos munkát végző emberré alakítja át.

V-6.

A törvényellenes bevonultatások ügye. A bögözi Balázs Sándor esetével kapcsolatban megírtuk, hogy a Magyar Párt helybeli népirodája kérelemmel fordult a magyar parlamenti csoporthoz azoknak érdekében, akik nem esnek katonai szolgálattal kötelezettség alá, de akiket mégis bevonultatnak katonai szolgálatra. Most a parlamenti csoport főtitkára: dr. Willer képviselő értesítette a népirodát, hogy 2029—1929 szám alatt memorándumot nyújtott be a miniszterhez, aki megígérte, hogy a panaszokat megvizsgálja és a jogos kéréseket haladéktalanul teljesíteni fogja.

HIREK.

Február 9.

IRODALOMTÖRTÉNETI NAPTÁR.

Február 8. Rákosi Jenő halála. Mai irodalomtörténeti naptárunkat szomorú hírrel kell kezdenünk: Rákosi Jenő, a kiváló író, újságíró és esztétikus pénteken déli 12 órakor 87 éves korában meghalt. Vele a magyar irodalomnak egyik büszkesége, az újságírásnak fejlődése szállott sirba, aki 87-ik évében is ritka szellemi frisseséggel kezelte az újságírói tollat. Irodalmi hírnevét 1866-ban az Aesopus című újromantikus drámájával alapította meg. Hosszu irodalmi pályáján keresztül a magyar irodalom nemzeti jellegének, a magyar közönség érdekeinek, a magyar faj hivatásának lelkes hirdetője és tantoríthatatlan harcosa volt, aki a forradalom gyűlölködő hullamai közül is úgy emelkedett ki, mint egy új Zrínyi Miklós, aki nemzetének szebb jövőjét jósolt. Halálának híre a rádió jelentése alapján már pénteken délen elterjedt az összes magyarlakta területeken és mély részvétet váltott ki.

Február 9. Bolyai Farkas születése. A marosvásárhelyi református temetőben alussza örök álmát a Székelyföldnek egyik legnagyobb büszkesége, az 1775-től 1856-ig élt Bolyai Farkas, aki a »Tentamen« című matematikai művével külföldön is hírnevet szerzett magának. A szaktudományok művelése mellett állandóan lelkesült a szépirodalomért is. Az »Öt szomorú játék«, a »Parisi per« és apróbb költői tordításai emlékei ebben az irányban kifejtett munkásságának.

Február 11. Abafi Lajos születése. Irodalomtörténeti műveivel, a balladaról, románcról, elégiáról és a népdalról írt értekezéseivel s a Petőfi-Társaságban Mikos ismeretlen leveleiről tartott székfoglalójával és könyvek kiadásával érdemesítette magát arra, hogy nevét irodalomtörténetünk megőrizze.

Február 13. Brassai Sámuel születése. A polihisztoroknak, az univerzális, sokoldalú tudósoknak az utolsója szállott sirba Brassai Samuella. Egyforma előszeretettel foglalkozott a tudomány mindenik ágával s mindenikben igazi szakember volt. Ma már hozzá hasonló, minden tudományban egyaránt jártas tudóssal nem találkozunk, de nem is találkozhattunk, mert a tudományágak annyira kibővültek, hogy egy emberélet nem is elegendő arra, hogy az emberek mindenkiben egyenlően kiképezhessék magukat.

Időjárás. A budapesti meteorológiai intézet időjósolása a ma délután 2 órakor leadott rádiójelentés szerint: Elénk északi széllel hűsüljedés délen és keleten havazással.

Halálozás. Özv. Máthé Pálné Keller Matild 73 éves korában meghalt városunkban. A nemeslelkű urinó még a régi, mind ritkuló, igazi magyar anyák közül való volt, ki a szeretetben, gyermeknevelésben, az övéért való önfeláldozásban találta legnagyobb boldogságát. Nehai férjét — ki 48-as honvéd volt, s akinek halála után a régi Magyarország területén már csak keiten maradtak, mint a régi nagy idők élő tanúi — tíz év múltán követte a halálba. Halálát három leánya, három fia s több unokája gyászolja. A megboldogultban Szabó Karoly vendéglős neje édesanyját vesztette el. Temetése 3-án, vasárnap volt általános részvét mellett. Nyugodjék csendesen!

Sándor Istvánné Márton Erzsébet 60 éves korában meghalt Fenyéden. Kiterjedt rokonság gyászolja.

Szabados Balázs községi bíró 39 éves korában, rövid szenvedés után, meghalt Patakfalván. F. hó 7-én temették.

A főgimnázium igazgatósága közli az érdekeltek szülőkkal és tanulókkal, hogy a gimnázium IV. osztályát végzett, de a felvételin át nem ment és így az V. osztályba be nem iratkozott növendékek májusban felvételi vizsgát tehetnek. Hasonlóan közli azt is, hogy a VII. osztályt bármikor végzett növendékek a VIII. osztály átmeneti vizsgájára szintén jelentkezhetnek, hogy aztán a VIII. osztályról maguknak abszolváló bizonyítványt szerezhessenek. Az utóbbiaknak pedig május 1-ig kell jelentkezniük a főgimnázium igazgatóságánál.

P. Sándor Vitális, az erdélyi Szentferenc-rend tartományfőnöke a helybeli zárda meglátogatása céljából a letelt héten városunkban időzött.

Közeledik a spanyolnátha. Legkönnyebben úgy terjed, hogy beszélgetés, köhögés, vagy tüsszentés közben az egymáshoz közelálló emberek szájából apró váladékrészecskék repülnek ki, amelyek a másik ember szájába, orrába jutva, fertőzést és megbetegedést idéznek elő. Le kell szokni a nyálazó, köpködő beszélgetést, köhögéskor és tüsszentéskor pedig tartunk zsebkendőnk szájunk elé.

A helybeli köztisztviselők egyetemes febr. elesei műsoros estélyén nagyszámú közönség jelent meg, sok tetszéssel adóztván a plakátokon felsorolt különböző ének-, tánc-, zene- stb. számokért, szavaltokért az ügyes szereplőknek. A műsor pontjainak befejezése után kedélyes táncmultság következett.

Az erdőlésnek esett megint áldozatul egy jóra való székely élet. Orosz Sándor máréfalvi legényre szerdán favágás közben egy levágott fa olyan szerencsétlenül zuhant rá, hogy nemcsak azonnal szörnyet halt, hanem a fa egyik lábát is leszakította.

A szabad liceum mult vasárnapi előadásán is igen tekintélyes számú hallgatóság volt jelen. Szilávi Ferenc román. kath. főgimnáziumi igazgató tartotta az első előadást: a drámáról. A drámai költészet fajtái, a magyar dráma kifejlődése és a színészet kialakulása elevenültek meg érdekes ismeretében, az ógörög és római drámai játékoktól, a mi vallásos misztériumainkon át, a mai legmodernebb színjátszásig. A nagy figyelemmel hallgatott előadás után Szentés József köri ifjú tag szavaltta Ábrányi Emília »Keresem az Istent« c. hatásos költeményét, jó betanulással, igen ügyes előadással. Utána Orbán Domokos dr. orvos az ivóvízről és a lakásról nyújtott közhasznú ismertetést. A jó ivóvíz megnyerésének és kezelésének legcélszerűbb megoldása: a vízvezeték, a szennyvíz továbbadására pedig a csatornázás beállítása. A lakásról szólva annak fekvése, építési anyaga, méretei, világítása stb. mind szóba kerültek, mint az egészségre nézve nagyon fontos tényezők. Az érdekes előadásokért az előadókna a hallgatóság köszönetét és elismerését, s ugyancsak a szavalónak a megérdemelt dicséretét és buzdítást a bizottság elnöke fejezte ki. Most vasárnap délután 3 órai kezdettel Kassay F. István dr. ügyvéd népszerű jogi kérdésekről és Kósa János dr. tanár, az éghajlati viszonyokról fognak előadást tartani. Szaválni fog Asztalos Sándor. Mentől többen hallgassuk meg a kiváló előadások e sorozatát!

Köszönet részvétért. A néhai jó édesanyánk: özv. Máthé Pálné Keller Matild halálával ért mély bánatunkban hálás köszönetet mondunk mindazoknak, kik gyászunkban résztvettek, s a temetésen megjelent szívesek voltak s ezzel mintegy fájdalmunkat enyhítették. A gyászoló család.

Hitehagyott renegát ügynökök, akik abból élnek, hogy örökké nyugtalanítsák és elbájosítsák a népet, leguóbb azt a hírt terjesztették Zetelakán, hogy a kormány négy volt munkáspárti képviselőjelöltnek kitépette a nyelvét és kihuzatta a fogait. Az ilyen híreket azzal a gonosz céllal találják ki és indítják meg, hogy azok kitalálását és terjesztését aztán a Magyar Pártra fogják s így annak kellemetlenségeket okozzanak. Ugy tesznek, mint a cigány a vásáron, tolvajt kiált, pedig ő lopott.

x Meghívó. A székelyudvarhelyi Székely Dal- és Zene Egylet 1929. évi február hó 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Polgári Önképző Egylet helyiségében tartja meg rendes évi közgyűlését, amelyre az egylet választmányi, működő, alapító és pártoló tagjait tisztelettel meghívja. — Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárnok és vizsgáló bizottság jelentése. 4. Gazda jelentése. 5. Szertárnokok jelentése. 6. Tisztikar lemondása és új tisztikar választása. 7. Indítványok. — Ugyancsak e napon tartja meg az egylet Szabó Károly vendéglőjében este 8 órai kezdettel a szokásos közgyűlés utáni fehér asztalt, melyre minden egyleti tagot és érdeklődő vendéget dalostestvéri szeretettel hívunk meg. Előjegyzéseket elfogad Zakariás Miklós és Kerestély Gyula. Az elnökség.

Tornaünnepély. A Kath. Legényegylet és a főgimnázium ifjainak együttes tornaünnepélye február 3-án, a lapunkban közölt műsor szerint, a legszébb siker jegyében folyt le. A szer-, bot- és szabadgyakorlatok az ifjúságnak a tesztgyakorlás iránt tanúsított nagy érdeklődéséről tettek tanubizonyosságot. A szépkivételű gyakorlatokat a közönség élénk érdeklődéssel kísérte és a kiváló tornászokat zajos tapsokkal jutalmazta.

A Jótékony Nőegylet jelmezestélye. A helybeli Jótékony Nőegylet f. hó 10-én este 9 órai kezdettel a Magyar Part-otthon helyiségében jótékony célú jelmezestélyt rendez. Az estély sikere érdekében a rendezőbizottság Ráduly István dr.-né rend. bizottsági elnök vezetésével, a legnagyobb buzgalommal fáradozik. Izléses gomba-jelmezt kreáltak, amelynek jutányos előállításí költsége is lehetővé teszi, hogy úgy a nők, mint a férfiak közül minél többen jelenjenek meg ebben a jelmezben. Ugy tudjuk, hogy még több más jelmez is lesz, ami az estélyi képét még színesebbé és változatosabbá tenné. A hangulat emeléséről Kónya Jancsi zenekara és Szabó Károly vendéglője gondoskodik. Belépőjegy nincs. A jelmezben megjelenőknek igazolniuk kell magukat.

A jegyzők áthelyezése. Valóságos népvándorlás volt hétfőn városunkban, csak úgy nyüzsgött a nép a prefectura előtt, a hová több község akart deputációba menni a jegyzői áthelyezések ügyében. Csupán Szentmártonból mintegy százan jöttek be, hogy a közszeretiben álló jegyzőjük áthelyezésére vonatkozó határozat megváltoztatását kérjék. A prefectus azonban éppen azon a napon nem volt itthon. Reméljük azonban, hogy a községi áthelyezések, melyek ártatlan embereket értek és valóságos büntetésszámba mennek, enélkül is revízió alá kerülnek. Ha politikai kalandorok lelkelen bosszuvágytól vezéreltetve félre is tudták vezetni a kormányhatóságot, el fog érkezní a jobb belátás ideje, amely meg fogja érteni, hogy derék, családostisztviselők, mint például a szentmártoni, oroszhegyi, zetelaki, szentkirályi jegyzők nem dobálhatók télviz idején egyik faluból a másikba, holtot hivatalukat mindig becsületesen, szorgalommal és hozzáértéssel látták el.

A világ vége nem következvén be, ennek öröme a Szociális Misszió helyi tagozata 1929 febr. 10-én — vasárnap — d. u. 5 órai kezdettel a »Barkóczy« féle vendéglőben műsoros tea-estélyt rendez. A műsoron szerepelnek: Fénya Juci, Pál Ilonka, Molnár Mancsi urleányok, Dobos Ferenc dr., Beldovits Emil, Ungváry János, Wenecek Oszkár és Imreh József urak, kiknek személye biztosíték arra, hogy a teaestélyen a vendégek jól fogják érezni magukat. Belépti-díj nincs, de teát rendelni kötelező. Aki jól akar mutatni, legyen ott, magyaros vendégszeretettel fogadják.

Az Unitáriusok Dávid Ferenc Egyletében f. hó 6-án a gyermekvédelemről tartott előadást Cirják Hermin tanítónőképzői tanárnő. A gyermekek iránti kötelezettségeinket keresztényi, gazdasági és nemzeti szempontból tette vizsgálat tárgyává és a saját tapasztalatai alapján ismertette a gyermekvédelemnek nagyszabású intézményeit. A mindvégig leköltő, közvetlen előadást a hallgatóság nagy figyelemmel és megértéssel kísérte. Az estélyen Papp László egyházi tanácsos Brassairól és a humorról tartott előadásával varázsolt derült az arcokra. Németh Andor drámai szavaltata, Simon Emma és Gálfi Julia képzői növendékek énekkettőse egészítették ki a kellemes estély műsorát.

Lapunk zártakor...

Bizony valóságos boszorkánykonyha a modern újságírás. Ki sem lehet mondani, mennyi mindent kíván az elkényeztetett olvasóközönség. Óránként friss, vértől, esetleg másvalamitől csepegtő szenzáció. A fő a gyorsaság, az amerikai rohanó-stílus. Magam, aki csöndes poétalétemre Pegazusomot egy újság-masínához kötöttem hozzá, sokat beszélhetnék a mai zsurnalisztikáról. Szenzáció, szenzáció minden áron, kapcsolódás, idegesség stb. De más volt régen, valamikor, amikor még a riportert újdondásznak hívták és a hírlapot alaposan megírt, végnéikülínek tetsző érzelmes »románok«, nyugalmas bölcselmi tárcák és harsogóbetűs, de azért ártatlan vezércikkek töltötték ki...

Nem rég Budapesten a Múzeum könyvtárában lapoztam a régi, bekötetett újságpéldányok között és itt kezembe került a régi Pesti Naplónak egy, a kiegyezés korabeli időkből való száma. Abban fedeztem fel a következő »Szenzációs tudósítás«-t, amely szóla

Legényegyleti otthon. A helybeli Kath. Legényegylet f. hó elejével új helyiségbe költözött. A Kossuth-utcában levő Heiser-féle házban 3 szobából álló kényelmes otthont rendezett be, hol az ifjúság szórakoztatására biliárd, sakk, dominó és hasznos folyóiratok állnak rendelkezésre. Az alig egy éves multa visszatekintő Legényegylet otthona megalapításával közelebb ért ahhoz a célhoz, amelyet annak idején maga elé tűzött. Az otthon minden este nyitva van s vonzó és barátságos termeiben igazi, meleg otthont fognak találni a napi munkában elfáradt, pihenni vágyó, az egyleti életért lelkesedni tudó ifjúságunk tagjai.

A »Szinház és Film« most megjelent ötödik száma 32 oldalon a színházi, művészeti és film események valóságos tárháza. Érdekes riportok, film-intimitások, komoly művészeti vonatkozású cikkek és vidám apróságok gyűjteménye ez a szám. Különösen érdekes szenzációja a lapnak a Hollywoodról szóló cikke, amely egy filmteljesítmény-felfedező-verseny rendezésével kapcsolatban, mindenki számára, aki tehetséget érez magában a filmre, lehetővé teszi a Hollywoodba való eljutást. A lapot a legjobb erdélyi újságírók és írók írják, szerkesztője pedig Walter Gyula. Egyes szám ára 16 leu. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj—Kolozsvár, Str. Bratianu 11.

Polgári Önképző Egylet közgyűlése február hó 17-én d. u. 3 órakor az egylet helyiségében lesz. Óhajtnó, hogy e fontos gyűlésen a tagok mentől nagyobb számban vegyenek részt, tekintettel a tárgysorozat igen jelentős tárgyaira.

A bórpari munkások szakszervezetének mult szombati műsoros tea-estélye a Barkóczy féle vendéglő termeiben, azokat teljesen megöltő közönség jelenlétében folyt le. Embery Árpád könnyed módon, hol komoly igazságokat, hol pajzán ötleteket megcsillanó előadása nagy tetszésben részesült, mint Bodrogi Balázs szép ének-számai is. Ugyancsak figyelemmel fogadták szerkesztőnk felolvasott verseit is. Voltak még grammofon-számok, majd Barabás Gyula nagy tetszés mellett közvetítette rádió, hangszórókkal — világvárosok néhány koncertszámát. Műsor után tánc fejezte be a kedélyes mulatságot. — A rendezőség a szereplőknek és az estély minden támogatójának ezuton fejezi ki köszönetét.

Kongregációs ünnepélye. A román. kath. főgimnázium ifjúságának Mária kongregációja február 17-én d. u. 5 órakor ünnepélyt fog tartani az intézet tornatermében. Már most felhívjuk erre az ünnepélyre mindazok figyelmét, akik mindig érdeklődtek és megértő jóakarattal voltak az ifjúság iránt. Műsort a következők szamunk részére küld be a kongregáció vezetősége.

x Elvesztett szerdán este a Csere-és Kossuth-utcai utszakaszon egy női bőr táská, Boros Jánosné Andrási Mária névre kiállított hadijözegegy nyugdíjkönyvvel és igazolvánnyal. A becsületes megtalálót kéri, hogy a reá nézve teljesen értéktelen okmányokat adja át lapunk kiadóhivatalának, vagy a tulajdonosnak.

Adókönyvecskék.

Nem kell előre örülni e híreknek, mert csak megújítjuk itt az adózó közönségnek azt a régi kívánságát, hogy mindegy adózó részére könyvet állítsanak ki, melybe az adók, taxák s egyéb közterhek számszerűleg fel legyenek tüntetve az erre szolgáló rovatokban, hogy minden polgár pontosan tudhassa, milyen közterhekkal rovatott meg egy esztendőre. Egy másik rovatba fel lenne tüntetve a levonások, vagyis a befizetések, ami a nyugtarendszernél biztosabban és tartósabban igazolná a polgári kötelesség teljesítését.

Ha az állami adókra nézve nem is valósítanák meg e rendszert — ámbár ennek sem áll utjában semmi és csak jóakarattal kell hozzá — legalább a városi (községi) köztartozásoknál be lehetne azt vezetni. A próba bizonyára igazolná a régi közóhajtot. Mondanunk sem kell, hogy e könyvecskék csak úgy szolgálnak teljesen a célt, ha azok nemcsak román, hanem magyar nyelven is lennének nyomtatva.

Süköközségben f. hó 3-ikán a ref. nőszövetség vallásos színelőadással egybekötött szeretetvacsorát rendezett. Az estélyre a farcádi nőszövetség is meg volt hiva és tagjai közül többen meg is jelentek. A szép estély érdekében a megnyitót is mondó Jodál Rezső lelkész, valamint Mózes Sándor tanító és neje, mint a nőszövetség elnöke, buzgó és eredményes munkát fejtettek ki, amiként a község népének művelése érdekében végzett egész munkásságuk is minden elismerést megérdemel.

Sulyos testi sértés miatt folytat vizsgálatot a bíróság Todor Gyula korondi lakos ellen, mert ez január 27-ikén Korondon, korcsmai szóváltás után, Nagy András pálfalvi lakost megbicskázta.

x Szépen butorozott szobát keresek kiszolgálással. Cim a kiadóhivatalban.

Invitare.

Cassa de Pastrare S. A. din Viăhita și valea Homorodului
In ziua de 17 Februarie 1929 la ora 11 a m.
in localul institutului va ținea
din XXXVII anului

adunarea generală

la care Dnii acționari, se invită.

Ordin de zi:

1. Raportul direcțiunii și consorilor despre anul 1928, hotărre în privință distribuirei veniturii. Hotărre despre aprobării descarcării.
2. Alegerea 1 membru în comitetul de cenzori și un membru în direcțiune.
3. Alegerea cont. orolului.
4. Eventuale propuneri.

La adunarea generală numai acei membri voi avea drept de vot, cari vor depune acțiunile lor împreună cu cupoanele scadente la cassa institutului cu cel mai puțin 1 ora înainte adunării generalei.

Bilanțul anual s'a pus spre vedere publică în localul institutului.
Viăhita, la 27 Ianuarie 1929.

Diracțiunea.

Meghívó.

Az Oláhfalvi és Homorodmenti Takarékpénztár Reszvénytársaság

1929 évi február hó 17-én délelőtt 11 órakor az intézet üzemhelyiségében tartja

XXXVII. évi

rendes közgyűlését,

melyre a részvényesek eszennel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1. 28. üléstérvi évi a nyereség felosztására vonatkozó határozat A felmentvény megadása tárgyában határozat.
2. 1 igazgatósági és 1 felügyelőbizottsági tag választása.
3. Ellenőr választás.
4. Esetleges indítványok.

A közgyűlésen szavazati joguk csak azon részvényeseknek van, akik részvényeiket le nem járt szolvényeikkel együtt a közgyűlést megelőzőleg legalább 1 órával az intézet pénztáránál letétbe helyezik.

Az évi mérleg az intézet helyiségében közszemlére ki van téve.

Viăhita—Szentegyházfalva, 1929 jan. 27.

Az igazgatóság.

Mihály László.

Bámulatolcsón vásárolhat HIRSCH RUDOLF divat-üzletében;

az összes raktáron levő női-, férfi-öltönytöveket, vásznakot, mosókelméket mélyen leszállított áron. — **Üzletemet április hó elsején a jelenlegivel srégen szembe, ujonnan épített házamba helyezem át.**

Erdély nagy történettudósának, a nem régen elhunyt Karácsonyi Jánosnak szentelt március 3 diki irodalmi ünnepélyét a kath. népszövetség helyi tagozata, hogy alkalmat adjon városunk közönségének is, hogy a nagy tudós iránti leróhassa háláját és kegyeletét. Az ünnepség műsorát annak idején közöljük.

A napamítók ujságja azt írja, hogy semmi baj a csendőrökkel és nincs veszély. Persze, Bárbatnak és Réteinek nem fáj, ha az erdővidéki legénynek a fogait puskatussal beverik és huszonöt pofot s huszonöt bikacsógót kennek rá. Ők ezzel nem törődnek, azt mondják, hogy ez nem baj. Nekik csak az a fő, hogy törvényellenes italmérési jogokat járjanak ki a velük egyszerű embereknek s a maguk részére pedig negyven-ötvenezer lejes zálogjogokat kebeleztessenek be szegényemberek birtokára.

Sikerült jubiláris ünnepélyt rendezett a helybeli Cszimadia ipartársulat 50 éves tagjainak a tiszteletére január hó 26 án. Bodrogi Balázs elnök megnyitja után Rájk Erzsike nagy hatással szavaltta el Adynak 2 alkalomhoz illő költeményét, ezután Rájk József társulati titkár tartalmas beszédben méltatta az ünnepeltek munkásságát és érdemeit, ifj. Nagy Dénes társulati alelnök szépen sikerült szavaltata után az ezen alkalomra a társulat tagjaiból alakult énekkar Benkő József ref. el. isk. igazgató vezetésével egy szép énekszámmal fejezte be a műsort. Műsor után társas vacsora volt, amelyen Gönczy Gábor dr. polgármester a városi polgárság és a városi tanács s Vajda Ferenc ref. lelkész a ref. egyház nevében szép szavakkal fejezte ki megbecsülését az 50 évi munkásságukért ünnepeltek iránt. Gyarmathy István és Benedek Géza dr. az ipartestület nevében, Csiky Albert a Polgári Önképző Egylet nevében, Szigeti Dénes a cipészársulat és ref. egyházi Dalkör nevében, Cseke Lajos az asztalos ipartársulat és Kovács Jenő a kereses és szatler ipartársulat nevében s még számosan üdvözölték a becsületes munkának az ősz harcosait. Az ünnepeltek nevében Herczeg Albert meghatódottan köszönte meg a nem várt ünnepelést. Becsek Aladár a jubileum alkalmából 1000 lejt adományozott a társulat 2 legszegényebb tagja részére, amelyért a társulat ezuton nyilvánítja hálás köszönetét. (Térszűke miatt késett.)

Világ vége. Pár nappal ezelőtt a napi lapok izgalmas tudósításokat közöltek egy angol tudós állítólagos jóvendüléséről. E tudósítások szerint f. hó 4 én kellett volna bekövetkeznie a világvégének. A jóslás nem vált valóra, s így alaptalan volt az a nagy izgalom, amely febr. 4 ét megelőzte. Mostani hírek szerint, a világ végét elhalasztották február 16 ára. Bizonosan: »közbejött akadályok miatta«.

Iparügyek.

Nem mulik el nap anélkül, hogy a sajtó ne foglalkoznék gazdasági, ipari válságunkkal. E kérdésnek állandó felszínentartása pedig azt igazolja, hogy a betegség annyira előrehaladott stádiumában van, hogy annak orvoslása már nem keshetik. E rovat alatt az ipartestület nem egyszer tette szóvá a fenyegető krízist és annak az állami életre is kiható káros hatását és foglalkozott elsősorban városunk helyi érdekű ipari sérelmeivel.

Ilyen helyi érdekű és az eddigi sérelmeket felülmúló, külső formájában is elítélendő érzékeny csapás érte a bőripart, a Turul cipőraktár meg nem engedett módon való, tömeges kiadásával. A kisváros piacára dobott pár-ezer pár cipőnek hangzatos reklámokkal előkészített és potom áron való eladása ahogy felizgatta a vásárló közönséget, éppugy ingerelte

az adók sulya alatt görnyedő lábbeli és bőrkészítő iparosokat, mint a bőrkereskedőket és azok munkásait. De ingerelte az illetékes hatóságot is, melynek ilyen esetekben szokásos és a törvényben kötelezően előírt engedélyét nem szerezték meg. Már már zavartalanul folyt a kiadás, amikor az érdekelt iparosok az ipartestület igénybevével a szükséges védekező lépéseket megtették. Valamennyi városi hatóságot felkeresték és azonnali orvoslást kértek. Panaszukat az ipartörvény ama rendelkezéseire alapították, hogy a tömeges kiadásához az iparhatóság engedélye szükséges, mely a jelen esetben nincs meg, de mert annak esetleges kiadása a helyi iparos érdekekkel ellentétes, annak kiadása ez alapon a törvény rendelkezése értelmében megtagadandó. Súlyos károsodás érte a várost is, mert a kiadástól árukból befolyt jövedelemnek 10%-a a városi pénztárt illeti. Majd a penzügyi adminisztrátort kereste fel küldöttség, kinél a sérelmet szenvedett iparosok adóztatásának mérséklését kérte, mit az adminisztrátor kilátásba is helyezett.

Mindenesetre furcsa jelenség, hogy amikor a téli holt szezonban a közelgő husvétii ünnep némi kereseti reményt nyújt az adósságban uszó és abból élő kisiparosoknak és amikor véletlenül épp most folyik tömeges adóztatásuk, hát most megjelenik egy idegen vállalat és egzisztenciális támadást intéz városunk egyik legerősebb fenntartó polgári osztálya ellen, a cipészek, csizmadiak, bőrkereskedők és közvetve ezek munkásai ellen. Mert a megcsappant üzlet nem bírja meg a munkástartást és így azok is elbocsátás elé kerülhetnek nagyon könnyen. Reméli az ipartestület és a sérelmet szenvedő iparosok, hogy az illetékes hatóságoktól megfelelő elégtételt fog kapni, mely méltó lesz városunk teherviselő iparosaihoz.

A közönség köréből.

Kereskedő-kartell

cím alatt a Hargitában közölt cikkkel szemben a következő tényállást vagyunk kénytelenek leszőgezni: a Hargita szerkesztőisége, mint már számtalanszor, ezuttal ismét rosszindulatú hiralásnak — ez esetben a közérdekű kereskedelemhez nem értő, laikus egyén besugásának esett áldozatául.

Mivel mi, helyi fűszerkereskedők egyöntetűen arra a meggyőződésre jutottunk, hogy az egyes kartársaink kapzsisága miatt folytatott versengések máris tisztességtelen versennyé fajultak, amely tarthatatlan állapot megelhetésünket veszélyezteti, többen felkértük Fernengel Gyulát, mint legidősebb kartársunkat, hogy az összes e szakmabeli kereskedőket egy értekezletre hívja meg, melyen e szomorú helyzetnek megszüntetése céljából kollégális meg egyezést hozzon létre. Kartell-létesítésről ezen az értekezleten szó sem esett. Elhatároztuk egyhangulag, hogy olyan cikkek eladási árait, melyeket jelenleg eff-ktív veszteséggel árúsítunk, a többi erdélyi városokban forgalomban levő árákhoz viszonyítva, állapítjuk meg, még pedig a legminimálisabb és nem a vonatkozó törvény által megengedett jóval magasabb maximális eladási detail-árban, s a megállapított árat kötelezőleg be is fogjuk tartani.

Ezen kérdéses eladási ár megállapítása és annak betartása, illetve ellenőrzése céljából egyhangulag egy bizottságot választottunk. Ezen bizottságnak jutott volna az az üdvös feladat is, hogy egyes közszükségleti árucikkeket, melyeket a kereskedők egyenként kénytelenek második, sőt harmadik kézből megvenni, nagyobb mennyiségben direkt a gyárosoktól és termelőkől szerezze be és azokat a kereskedők közt osztja fel a beszerzési árban,

ami a fogyasztó közönségre is nagy előnyt jelentett volna.

Sajnos, — az esetleges kihágások megtorlására alkalmazandó eszközök megválasztása körülül eszmecseréből kifolyó nézeteltérések miatt — egyik kereskedő kartársunk egyoldalú, indifferens álláspontra helyezkedve, kijelentette, hogy ő nem veti magát alá a többség határozatának és semmiféle megkorlási határozatnak, hanem a saját belátása szerint fog cselekedni. Természetes, hogy ilyen körülmények mellett nem sikerült a helyi piacon egészséges viszonyokat és erős kereskedelmet megteremteni; ami nemcsak a kereskedőkre nézve lett volna üdvös, hanem a fogyasztó közönségre és az államra nézve is, mivel a vevőközönségnek áruhitelre és az államnak adófizető képes kereskedőkre van szüksége. Ezen nyilatkozatunkat csakis a tisztelt közönség megnyugtására tesszük, különben a névtelen, riasztó közleményt tudomásulvételre érdemesnek sem tartottuk volna.

A helvi fűszerkereskedők.

Egyleteink szövetsége.

Hozzuk össze rokonjellegű egyleteinket egy közös szövetségbe.

Társadalmi beszélgetések rendén gyakran fel-felvetődik eszméje annak, hogy a városunkban működő 32 féle egyesületből a rokonjellegű egyleteket, megfelelő vezérművel, össze kellene hozni egy közös szövetségbe.

Az együttműködés folytán ugyanis, míg egyfelől kevesebb társadalmi adózást kívánna a közönségtől, másrészt a tevékenységek látható eredményei jelentékeny mértékben emelkednének. Természetesen, csak azon egyletek szövetségbe állásáról lehet szó, amelyek kulturális és emberbaráti célkitűzéssel működnek, speciális vonatkozások nélkül. A vallási befolyás és vezetés alatt álló egyletek, legfennebb csak a saját jellegük irányítása szerint tömörülhetnek, míg egy, a felekezeti irányzatokon kívül álló, tehát neutrális szövetségnek, alig lehetnének tagjaivá.

A szövetségbe tömörülés szükségességét minden egyletnek önmagától kell éreznie és a csatlakozásra vonatkozó indítványát megtennie. Az így megnyilvánuló végakozások felvételére legalkalmasabb testület a 820 tagot számláló, kulturális és áltruista irányu »Polgári Önképző Egylet«.

A Székely Dal- és Zeneegylet, ugyszintén az Ipartestület is már foglalkoztak a szövetségbe tömörülés eszméjével. Kívánatos lenne, hogy az eszmét többi egyleteink is gondolkodás és beható eszmecserre tárgyává tegyék. Elvégre a Dalegylet tagjai csaknem valamennyien tagjai a Polgári Önképző Egyletnek és viszont helyet foglalnak a Sport-Egylet kebelében is, s mondhatni, hogy valamennyi egyletünknek ugyanazon személyek a tagjai. Miért ne lehetne hát ezen egyletek szövetségét létrehozni? Ezen csoportosulás, igen természetesen, az egyletek célkitűzését és működésük irányát a legkevésbé sem befolyásolná, de a tevékenységüket határozottan intenzívebbé és nagyobb arányúvá tenné, mert több egyén pártolása és belső érdeklődése kísérné az egyes osztályok minden megmozdulását.

Az Arad város Iparos-Egylete körül szövetségbe tömörült egyesületek ma, ott egy, valóssággal domináló és minden irányban a legszebb eredményeket felmutató, kulturális és társadalmi együtességgé nőttek ki magukat. Ugyanezt várhatnók mi is rokonjellegű egyleteink összefogásától.

Mint mai társadalmunk egyik, elég régi tagja, hiven emlékszem, hogy pl. a régi Magyarország 63 vármegyéből egy közös szövetségbe tömörült Tanítóegyletek sokasága, mint szövetség,

a magyar tanügyet és a magyarországi tanítók sorsát, csak a békeidő utolsó tíz esztendeje alatt is, mérföldeket jelző léptekkel vitte előbbre.

Igy a mi egyleteink szövetsége is: a tagdíjak összetétele és mérséklése, a szellemi tehetségek és akaratörök együttes működése által sok sok szép dolog megvalósulásának lehetne kutforrásává, legelsősorban (célszerű tervezésével) a szövetség otthonának: kulturházunk felépítésének.

A szövetség címét, az összekapcsolódás természetét és mérvét, s a fizetendőségeket, az előzetes tárgyalásokba bocsátkozó bizottságok hivatottak megállapítani és egyleteinknek javaslatképpen előterjeszteni. Saját ügyeit, természetesen, mindenik tagegyét tovább is autonóm módon maga intézné a maga választotta elnökség alatt.

Gondolkozunk az egyletek szövetségbe tömörülése felett, s lépjenek a tagok mindenik egylet kebelében akcióba, mert az kétségtelen, hogy a most egymással versenyző egyleteink egy közös szövetségben minden célkiűzésüket jobban és kevesebb megterheléssel érhetnék el. Erdemes tehát ezzel foglalkozni!

Gyerkos Mihály.

KÖZGAZDASÁG.

Gyertyaszentelőkor nem csepent meg az »eszterhéj«, — a medve tehát érzi, hogy a tél barhogy mutogatja fogát, nem tart hosszasan — ezért nem megy vissza a barlangjába.

A nagyrészen hótakaró nélküli vetések a télen sokat szenvedtek, úgy hogy nagyon is rájuk térne egy kedvező korai tavasz. Ámde a jó gazda nem vár mindent a Mindenhatótól, segít magán és pedig segít a saját erejével és okosságával. Fejtrágyázást kell adni és pedig feltétlenül a vetéseknek. A fejtrágya lehet teljesen érett és poralaku iszallótrágya, ami kevés gazdának van, de lehet műtrágya. A műtrágyákból az ősi vetésekre tavaszi, u. n. fejtrágyázásra kevesebb kell, mint amennyit ősszel szoktunk adni. Szuperfoszfátból elég egy katasztrális holdra egy 75 kilós zsák, ára az udvarhelyi raktárból 250 leu, vagy 50 kgr. mésznitrogén, ennek ára 25 kgr-os zsákokban 450 leu. A mésznitrogén fejtrágyázásnak az a nagy előnye van a tavaszi fejtrágyázásnál, hogy ha oly időben alkalmazzuk, amikor a vetésben a haszontalan giz-gaz fejlődni kezd, azokat elpusztítja. Tehát már ez okból is érdemes mésznitrogént alkalmazni, mert igen sok táradiságtól menti meg a gazdát és amellet elősegíti a megsanyargatott vetés fejlődését.

A mésznitrogén nagy sikerrel alkalmazható főleg burgonya- és répa- vetésnél, amikor egy hold területre a burgonyánál fészektirágyázásnál 70—80 kgr., répánál 100—120 kgr. elégséges. Nagy hatással van az ujonnan vetett löhere, lucerna vetésekre.

Amikor gazdáink a superfoszfát műtrágyát kezdik általánosan használni, most egy lépéssel tovább kell menjenek s kísérletezni kell a mésznitrogénnel is, legalább is 25 kgr-os zsákkal (ára 228 leu). Mésznitrogént a Vármegyei Gazdasági Egyesület csak előzetes bejelentés alapján rendel. — A bejelentés kötelességévé teszi a megrendelőnek az igényelt mennyiség átvételét is.

Piaci árak. A buza: 115—125, rozs: 105—110, árpa: 90—95, zab: 60—65, tengeri: 98—102, burgonya: 18—25 leu vekánként. V-5.

Gazdanap városunkban. Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 10 én Udvarhelyen a Bukarest színháztermében d. e. 10 órával kezdettel gazdanapot tart. Érdeklődőket szivesen lát az elnökség.

Nemcsak olcsó, hanem jó is! Kérem, meggyőződni sziveskedjék,
 hogy kész férfiruhák, mikadó és télikabátok, britses-nadrágok, mindenféle szövött, kötött,
 rövid- és trikóárak, kelengyevásznak, paplanok, divánterítők, férfi-sapkák, esőernyők stb.
 stb. legjobb minőségben és legjutányosabban kaphatók: **LÖBL R.** üzletében
 Str. Principesa Elisabeta (volt Betlen-utca) 13.
Legjobb minőségű férfi szöveim tartóssága közismert! Vizmentes ponyva-vásznak!

x Keresek jobb családnál lakást teljes ellátással. Cim a kiadóban.

x Keresek 2 szobás, konyhás lakást Cim a kiadóban.

x Egy jó karban levő használt Irodai írógép jutányos áron eladó. Cim a kiadóhivatalban.

x Két szobás, konyhás lakást keres iparos a belvárosban ápr. 24 ikére. Cim a kiadóban.

Kiadó a könyvnyomda Készvényszerkezeti Társaság Odorheiu, Székelyudvarhely

Gyönyörű, zongora, kissé átbarna, kis játszótt 90.000 leura becsült, költözésként miatt 48.000 leuért eladó. — Cim: Stefan cel Mare (Malom-u.) 5 sz.

Farsangi bor!

Jó asztali bor . . . 2 leu,
 Kisselyki fajbor . . . 40 „
 nagyobb vételnél árkedvez-
 ményvel kapható:

Fernengel Gyulánál

Kukoricakóré

és buzapolyva, törek nagy mennyiségben eladó a Szakács-gazdaságban Tauren-Bikfalva.

Eladom

a néhai Hadnagy Simona hágyatékához tartozó és a Rózsa utca 50 szám alatt levő épületet beltelket a helyszínén 1929 február 10 én d. u. 3 órákor megtartandó önkéntes árverésen. Árverési feltételek irodámban megtekinthetők.

Dr. Lukácsffy Elek ügyvéd

A város legforgalmasabb helyén

K I A D Ó

egy üzlethelyiség, raktárhelyiségekkel, esetleg lakással együtt. Cim a kiadóhivatalban

Eladó 4 szobás, konyhás lakó ház, azonnal beköltözhető Orbán B-utca 39. Értekezni Györfy Lajos tulajdonosnál lehet.

Több pénze csak akkor lesz,
 Ha mindent lhásztól vesz!

!!! Fűszerek, teák, kávék, lisztek, festék-árak nagy raktára. : :
 Pontos, figyelmes kiszolgálás!

Május 1-re egy két szobásból, konyhából és kamarából álló lakás keresetlik használatra, egy vagy több évre. Ajánlatok a lap címére S. A. vármegyei tisztviselő nevére adandók be.

Kiadó üzlethelyiség és lakás.

Bul. Reg. Ferdinand (v. Kossuth-u.) 12 sz. alatt (v. Barany-vendéglóban) 3 szoba, konyha, 2 istálló, kocsiszin és egy utcai üzlethelyiség ápr. 24. 61 bérbeadó. Ajánlatok március hó 1-ig szóban vagy írásban beadhatók: Szabó Árpád kollégiumi gazdasági felügyelő-tanarhoz.

Vadbőröket

legmagasabb napi árban vesz
Kassay F. Domokos
 szücs
ODORHEIU

Bul. Reg. Ferdinand 10 sz. a.
 Ugyanott egy pár igás hámfelszerelés és egy vastengelyű szekér eladó.

Corpul Poră ilor Tr. bucur. ut. Odorheiu.

Nr. 20—1929.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul portărel prin aceasta publică, că în baza deciziei Nr. 5612—1926/3 și Nr. G. 7397—1928 a Judecătorei din Odorheiu în favorul reclamantului Szabeni Antal repr. prin avocatul Dr. Jodál G. pentru încasarea creanței de 2175 Lei și accesorii se fixează termen de licitație pe 19 Februarie 1929 ora 10 la fața locului în Odorheiu unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 1 mașă de împănare, 1 dulap, 1 bufet în valoarea de 5000 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Prețuțiunea care e de încasat face 2175 Lei capital dobânda zilă cu 12%, răscolind din 18 Oct. 1926 iar spesele până acum stabilite de 1631 Lei.

Intrucât mobilele cari ajung la licitație ar fi fost executate și de alții și acestia și ar fi câștigat dreptul de acoperire licitația prezentă este ordonată și în favorul acestora în sensul art. LX. : 1881, § 192.

Odorheiu, la 19 Ian. 1929.

Dubb portărel.

Rádió-vevőgépek és alkatrészek

legolcsóbb beszerzési forrása Papp Z. Endre vaskereskedésében. Bárkinek vételkötöttség nélkül bemutatjuk készülékeinket. Olcsó árak, előnyös fizetési feltételek.

Kiadó üzlethelyiség.

A ref. kollégiumban az Adria-biztosítótársaság által bérelt üzlethelyiség mai naptól kiadó. Értekezni lehet Szabó Árpád gazdasági felügyelővel.

Eladó házhelyek.

Az udvarhelyi vágóhid mellett két nagyobb házhely, termő gyümölcsfákkal eladó Tudakolható Bul. Reg. Ferdinand (Kossuth-u.) 109/a alatt.

20—22

méhesalád, jó erős országos méretű kaptárokban jutányos árban eladó. Megtekinthetők, vagy levélben is értekezhetni Boros Józsefnél Borosin, Jud. Odorheiu. Posta Chendulmare.

Jud. că oria din Odorheiu secția cf. Nr. 3993—1928 cf

Extract din publicațiune de licitație

În cauza de executare pentru următorii D. Meier János contra următorii sc. f. l. Gal Sándor și c. Varga Maria, în cererea următorii Jud. că oria ordonă licitațiunea executorie în baza paragr. 144, 146 și 147 din legea LX din 1881, asupra imobilului înscris în cf. a comunei Cornud (din circumscripția Judecătorei Odorheiu) No. prot. cf. 2064 înscris pe numele următorii sub No. de ord. A+2 No. Top 974/1 (C. a. de lemn și curte) cu preț de strigare de 18000 lei pentru încasarea creanței de 3000 lei, c.p.

Licitațiunea se va ține în ziua de 20 Martie 1929 ora 10 la casa comunei Cornud.

Imobilele ce vor fi licitate nu pot fi vândute pe un preț mai mic de cât jumătate din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datorii să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau în efecte de cauză scotite după cursul fixat în art. 42 legea LX. 1881, sau să predea aceluși delegat chitanța constatând depunerea, judecătoresc, prealabilă a garanției și să semneze condițiile de licitație (art. 147, 150, 170 legea LX. 1881, art. 21 legea XLI. 1908).

D. că nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat de cel de strigare este dator să întregască imediat garanția — fixate conform procedurii prețului de strigare — la aceiași parte procentuală a prețului ce a oferit. (art. 25 XLI. 1908.)

Odorheiu, la 19 Oct. 1928.

Dr. Földes mp. judecător.

Pentru conformitate:
 Zayzon împregat.

Uj asztalos-műhely.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Bulv. Reg. Ferdinand (Kossuth-u.) 68 szám alatt a böggyárral szemben

asztalos műhelyet

nyitottam.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, u. m.: haló- és ebédli butorok szakszerű és jutányos árban való elkészítését, épületmunkát, valamint javításokat is.

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását. Tisztelettel:

Balási Ákos
 műasztalos.

Eladó

egy MÁV. 8 HP. benzin-lokomobil, üzembékes állapotban. Ugyanott egy Ford teher-autó eladó. Értekezni lehet: Odorheiu, Bul. Reg. Ferdinand 27. Garabás Jánosnál.

Közgyűlési meghívó.

Az Odorheiu-i (székelyudvarhelyi) filharmónikus társaság 1929 évi február hó 12-én d. u. 6 órakor a rom. kath. gimnázium próbahelyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre ugy működő, valamint pártoló és örökös tagjait ezenel tisztelettel meghívja.

Tárgysorozat:

1. Előki megnyitó, mondja Khol István alel.ök.
2. A megválasztott tisztségek beöltözése
3. Határozathozatal a további működés tárgyában.
4. Indítványok.

A pártoló tagok ezen közgyűlésen az 1927 évre kibocsátott tagsági igazolványok felmutatása mellett jelenhetnek meg.

Odorheiu, 1929 évi február 3.

Az elnökség.

Hirdetmény.

A bögöz II. rész 6 sz. jáv. alatti székely szabad birókóság a zete aki hártárban Miga hűk és kibűk dűőben lévő mintegy 194—95 hold területű bűkös és fenyőfas erdejet f. évi február 4-én d. u. 2 órakor a községházánál nyitott árverés-ü. örökáron eladja. kikiáltási ár 1 holdanként 2500 leu s ennek 10% a bantpéoz címen lefizetendő. Ezyéb feltételek a b. elnöknel megtekinthetők

Bögöz 1929 február 4-én.

Az elnökség.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a kiváló gyógyhatású hargitaligeti „Hargita” név alatt ismert ásványvíz forrást bérbe vettem, s február 1-től a vizet Csató és Kun fűszerüzletében 2 l üvegekben 7 leuért árusítom. Elegendő előfizető esetén március 1-ig től havi 150 leuért mindegy nap házhoz szállítom. Megrendelést a házhozszállításra kérem az üzletben bejelenteni.

Szives pártfogást kér:

KUN BÉLA
 ásványvízlerakata.

Dela Judecătoria rurală din Cristur. Nr. G. 3629—1928

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul grefier prin aceasta publică, că în baza deciziei Nr. G. 3629—1928 a Judecătorei din Cristur în favorul reclamant Konec Stefan din Jacodul repr. prin avocatul Dr. Peterfi Albert și Dr. Gaffy Zoltán din Cristur pentru încasarea creanței 3800 Lei și accesorii se fixează termen de licitație pe 22 Febr. 1928 orele 4 p. m. la fața locului în Sângeorg pătura unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară mașina de curat, bufet, perne în valoarea de 3300 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Cristur, la 30 Ian. 1929.

Indescrabil portărel.

Többféle fajlama eladó 50, 60 és 70 L. vékankénti árban. **TÖRÖK-bodé.**